

**ХМЕЛЬНИЦЬКА ОБЛАСНА РАДА
ХМЕЛЬНИЦЬКИЙ УНІВЕРСИТЕТ УПРАВЛІННЯ ТА ПРАВА
ІМЕНІ ЛЕОНІДА ЮЗЬКОВА**

ЗАТВЕРДЖЕНО

Проректор з навчальної роботи

_____ Л.І. Чорний
(підпис) (ініціали, прізвище)

_____ 2019 року
М.П.

**НАВЧАЛЬНО-МЕТОДИЧНІ МАТЕРІАЛИ
з навчальної дисципліни
«ІСТОРІЯ УКРАЇНИ»
для підготовки на першому освітньому рівні
здобувачів вищої освіти ступеня бакалавр
за спеціальністю 072 Фінанси, банківська справа та страхування,
073 Менеджмент галузі знань 07 Управління та адміністрування, 242 Туризм
галузі знань 24 Сфера обслуговування, 281 Публічне управління та
адміністрування галузі знань 28 Публічне управління та адміністрування
за денною формою навчання**

ЗМІСТ

Стор.

1.	Структура вивчення навчальної дисципліни	–	2
	1.1.	Тематичний план навчальної дисципліни	– 2
	1.2.	Лекції	3
	1.3.	Семінарські заняття	– 5
	1.4.	Самостійна робота студентів	– 15
	1.5.	Індивідуальні завдання	– 19
	1.6.	Підсумковий контроль	– 22
2.	Схема нарахування балів	–	24
3.	Рекомендовані джерела	–	25
4.	Інформаційні ресурси в Інтернеті	–	27

4. Структура вивчення навчальної дисципліни

4.1. Тематичний план навчальної дисципліни

Назви тем		Кількість годин											
		Денна форма						Заочна форма					
		усь ого	у тому числі					усь ого	у тому числі				
л	п		лаб	інд	с.р.	л	п		лаб	інд	с.р.		
№	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
1.	Тема 1. Вступ до курсу з історії України	3	-	-	-	-	3	8	-	-	-	-	8
2.	Тема 2. Україна-Русь та Галицько-Волинська держава (IX ст. – перша половина XIV ст.)	8	2	2	-	-	4	9	2	2	-	-	5
3.	Тема 3. Українські землі під владою Литви та Польщі (друга половина XIV ст. - перша половина XVII ст.)	10	2	2	-	-	6	12	2	2	-	-	8
4.	Тема 4. Українська національна революція (1648 – 1676 рр.)	10	2	2	-	-	6	10	2	-	-	-	8
5.	Тема 5. Україна в останній чверті XVII – XVIII ст.	10	2	-	-	-	8	10	2	-	-	-	8
6.	Тема 6. Українські землі в складі Російської та Австро-Угорської імперій наприкінці XVIII – початку XX ст.	10	2	2	-	-	6	8	-	-	-	-	8
7.	Тема 7. Боротьба за відродження державності України (1917-1920 рр.)	12	2	4	-	-	6	12	2	2	-	-	8
8.	Тема 8. Україна в умовах становлення комуністичного режиму (1920 – 1930 рр.)	10	2	2	-	-	6	8	-	-	-	-	8
9.	Тема 9. Українська РСР у роки Другої світової війни (1939 – 1945 рр.)	12	2	4	-	-	6	10	2	-	-	-	8
10.	Тема 10. Українська РСР у другій половині 40-х – першій половині 80-х років XX ст.	10	2	2	-	-	6	8	-	-	-	-	8
11.	Тема 11. Національно-державне відродження українського народу. Незалежна Україна в сучасному світі	12	2	4	-	-	6	12	2	2	-	-	8
Усього годин		107	20	24	-	-	63	107	14	8	-	-	85

1.2. Лекції

№ з/п	Назва і план теми	Кількість годин
1	2	3
1.	Тема 2. Україна-Русь та Галицько-Волинська держава (IX ст. – перша половина XIV ст.)	2
2.1	Наукові концепції виникнення держави на Русі.	
2.2.	Утворення Київської Русі, її державний устрій.	
2.3	Соціально-економічний розвиток і духовне життя Київської Русі.	
2.4.	Монголо-татарська навала та її наслідки для Київської Русі.	
2.5	Галицько-Волинська держава – спадкоємиця Київської Русі.	
2.6	Історичне значення Київської Русі і її спадкоємниці – Галицько-Волинської держави.	
2.	Тема 3. Українські землі під владою Литви та Польщі (друга половина XIV ст. - перша половина XVII ст.).	2
3.1	Загарбання українських земель Великим князівством Литовським і королівством Польським.	
3.2.	Соціально-економічне життя в Україні в другій половині XIV–XVI ст.	
3.3.	Українські землі під владою Речі Посполитої.	
3.4.	Початок українського національного відродження. Козацтво та його роль в суспільно-політичному житті українського народу, в боротьбі проти польського панування.	
3.	Тема 4. Українська національна революція (1648 – 1676 рр.)	2
4.1	Причини, характер, рушійні сили і періодизація національно-визвольної боротьби.	
4.2	Початок національно-визвольної боротьби українського народу під проводом Б. Хмельницького.	
4.3	Утворення української козацької держави – Гетьманщини, її внутрішня і зовнішня політика.	
4.4	Становище в Гетьманщині після смерті Б. Хмельницького, поділ України на Правобережну і Лівобережну	
4.5	Боротьба за возз'єднання та незалежність Української держави у 60-80-х роках XVII ст.	
4	Тема 5. Україна в останній чверті XVII – XVIII ст.	2
5.1	Антиукраїнська політика російського царизму. Посилення централізаторсько-шовіністичних тенденцій.	
5.2	Ліквідація царизмом гетьманщини і Запорізької Січі. Втрата українським народом останніх залишків автономії.	
5.3	Соціально-економічний розвиток українських земель наприкінці XVII–XVIII ст.	
5.4	Антифеодальна боротьба селянства України: гайдамаччина, опришки, коліївщина.	
5.5	Приєднання до Росії Причорномор'я, Криму і Правобережної України.	
5	Тема 6. Українські землі в складі Російської та Австро-Угорської імперій наприкінці XVIII – початку XX ст.	2
6.1	Політичне і соціально-економічне становище українських земель у складі Російської імперії	
6.2	Суспільно-політичні рухи в Україні: декабристи, Кирило-Мефодіївське братство	
6.3	Суспільно-політичний рух у Західній Україні – Руська Трійця, „Просвіта”, НТШ	
6.4	Українські землі в роки Першої російської революції та світової війни.	

6.	Тема 7. Боротьба за відродження державності України (1917 – 1920 рр.)	2
7.1	Лютнева революція в Росії та її вплив на Україну. Утворення і діяльність Української Центральної Ради.	
7.2	Українське питання на переговорах у Бресті. Відновлення влади Української Центральної Ради.	
7.3	Гетьманський режим: його внутрішня і зовнішня політика.	
7.4	Внутрішня і зовнішня політика Директорії. Посилення громадянської війни в Україні, боротьба проти її окупантів.	
7.5	Революційно-визвольний рух на західноукраїнських землях (ЗУНР).	
7.6	Утвердження Радянської влади в Україні. Уроки та причини поразки української національно-демократичної революції 1917 – 1920 рр.	
7	Тема 8. Україна в умовах становлення комуністичного режиму (1920 – 1930 рр.)	2
8.1	Політичне і соціально-економічне становище України після завершення революції та громадянської війни.	
8.2	Відбудова народного господарства України на основі НЕПу.	
8.3	Входження України до складу СРСР. Обмеження суверенітету.	
8.4	Політика коренізації: українізація і розвиток національних меншин.	
8.5	Індустріалізація і колективізація в Україні: хід і наслідки.	
8.6	Політичні репресії в Україні, утвердження сталінського тоталітарного режиму.	
8.7	Політичне і соціально-економічне становище українських земель в складі Польщі, Румунії, Чехословаччини.	
8	Тема 9. Українська РСР у роки Другої світової війни (1939 – 1945 рр.)	2
9.1	Україна в європейській політиці на початку Другої світової війни.	
9.2	Входження Західної України до складу СРСР.	
9.3	Початок Великої Вітчизняної війни і окупація України гітлерівськими загарбниками та їх сателітами.	
9.4	Битва за визволення України, рух Опору.	
9.5	Наслідки Другої світової війни для України.	
9	Тема 10. Україна у другій половині 40-х – першій половині 80-х років ХХ ст.	2
10.1	Відбудова і розвиток народного господарства України в післявоєнний період. Завершення радянської західноукраїнських земель.	
10.2	Україна в умовах десталінізації (1953–1964 рр.).	
10.3	Наростання застійних явищ у 1970-х – першій половині 1980-х рр.	
10	Тема 11. Національно-державне відродження українського народу. Незалежна Україна в сучасному світі.	2
11.1	Початок перебудови та пожвавлення громадського життя.	
11.2	Криза політики перебудови. Боротьба за державний суверенітет України.	
11.3	Проголошення незалежності України.	
11.4	Перші кроки у розбудові державності.	
11.5	Поглиблення суспільно-політичної та економічної кризи.	
11.6	Початок економічних реформ.	
11.7	Прийняття Конституції. Перспективи розвитку Української держави.	
Усього годин		20

1.3. Семінарські заняття

Семінарське заняття 1

Тема 2. Україна-Русь та Галицько-Волинська держава (IX ст. – перша половина XIV ст.)

Питання для усного опитування та дискусії

- 2.1. Східнослов'янські племена на території сучасної України у VII – першій половині IX ст. (політичний лад, господарство, релігійний світогляд).
- 2.2. Наукові концепції виникнення держави на Русі.
- 2.3. Утворення Київської Русі, її державний устрій.
- 2.4. Соціально-економічний розвиток і духовне життя Київської Русі.
- 2.5. Монголо-татарська навала та її наслідки для Київської Русі.
- 2.6. Особливості історичного розвитку Галицько-Волинська держава – спадкоємиці Київської Русі.
- 2.7. Історичне значення Київської Русі і її спадкоємиці – Галицько-Волинської держави.

Аудиторна письмова робота

Виконання студентами тестових завдань з питань теми заняття.

Методичні вказівки

Ключовими термінами, на розумінні яких базується засвоєння навчального матеріалу теми, є слов'яни, держава, Русь, норманська теорія, антинорманська теорія, торговельна теорія, болгарська теорія, хозарська теорія, соціальна структура суспільства, князь, бояри, дружинник, тіун, смерд, віче, рада, представницька влада, державна символіка, звичаєве право, “Руська правда”; ідеологія, релігія, соціальні стани, соціальні класи, феодальна держава, феодальна роздробленість, соціальна залежність, тризуб, гривна, ідоли, Україна, Золота орда, Галицький літопис, митрополит, містобудування, коаліція, ярлик, надання землі за службу, княжі з'їзди.

З метою глибокого засвоєння навчального матеріалу при вивченні теми студенту варто особливу увагу зосередити на таких аспектах:

- східнослов'янські племена і державно-племінні союзи VI-IX ст. Еволюція суспільного устрою східних слов'ян. Територіальна община;
- передумови утворення Київської Русі. Особливості державотворчого процесу у східній Європі. Походження термінів «Русь», «Руська земля». Київ як політичний центр полянського союзу племен. Перетворення Києва на державний центр східнослов'янських племінних союзів;
- теорії походження Київської Русі: Норманська, антинорманська, торговельна, пантюркізму, природного розвитку;
- виникнення та розквіт Київської Русі (882 – 1054 рр.). Князь Олег. Утворення Київської Русі. Соціально-економічний розвиток. Внутрішні та зовнішні фактори розвитку Київської держави за Ігоря, Ольги, Святослава. Відносини Русі з кочівниками. Військові походи князів. Розширення кордонів руської держави. Етнічні процеси в Київській Русі;
- початок формування української народності. Русь і Візантія. Шляхи проникнення християнства на Русь. Хрещення Русі та його історичне значення. Київська митрополія. Володимир великий та Ярослав Мудрий;
- Київська Русь за часів роздробленості. Причини феодальної роздробленості;
- Галицько-Волинська держава (1199 – 1340). Етапи історичного розвитку Галицько-Волинського князівства. Розвиток Галичини і Волині в межах Київської Русі. Самостійний розвиток двох князівств до 1199 р.;
- місце і значення Галицько-Волинської держави в історії України.

Семінарське заняття 2

Тема 3. Українські землі під владою Литви та Польщі (друга половина XIV ст. - перша половина XVII ст.)

Питання для усного опитування та дискусії

- 3.1. Особливості входження Галицьких земель до складу Польської Корони 1349-1432 рр.
- 3.2. Особливості входження земель Південно-Західної Русі до складу Великого князівства Литовського («Оksamитова експансія»), суспільно-політичний устрій держави у XIV – середині XVI ст.
- 3.3. Українські землі у складі Великого князівства Литовського та Речі Посполитої.
- 3.4. Кревська, Городельська, Люблінська, Брестська унії та їх значення для українського народу.
- 3.5. Початок українського національного відродження. Козацтво та його роль в суспільно-політичному житті українського народу, в боротьбі проти польського панування.

Аудиторна письмова робота

Виконання студентами тестових завдань з питань теми заняття.

Методичні вказівки

Ключовими термінами, на розумінні яких базується засвоєння навчального матеріалу теми, є Литва, Велике князівство Литовське, «оксамитова експансія», спільна литовсько-українсько-білоруська держава, Литовсько-Руська держава. Гідемін і гідеміновичі, Ольгерд і ольгердовичі, оленьковичі, державник, унія. Грюнвальдська битва; уходники, берладники, козак, січ, реєстр, ординація, гетьман, воєвода, братства. Реформація, полемісти, гуманісти, братські школи, колегії, уніати, католицькі ордени, єзуїти, францисканці, василіани, кармеліти. Мала та Велика Хортиця, Дніпровські пороги, кріпосний гніт, Дмитро Вишневецький, Стефан Баторій, курінь, паланка, полк, сотня, загальна рада, гетьман, кошовий отаман, обозний, осавул, демократична республіка, Куруківська угода, П. Конашевич-Сагайдачний, низове та городове козацтво, Ординації 1638 р.

З метою глибокого засвоєння навчального матеріалу при вивченні теми студенту варто особливу увагу зосередити на таких аспектах:

- докорінні соціально-економічні і соціально-політичні зміни, які пережили українські землі від середини XIV до середини XVII ст.;
- особливості політики Польщі, Угорщини, Молдавського князівства, Кримського ханства, Османської імперії щодо українських земель;
- утворення та зростання політичної могутності Литовської держави. Політика великих литовських князів на українських землях. «Оksamитова експансія»;
- Кревська унія. Розширення південних кордонів князівства. Боротьба проти наступу німецьких лицарів. Грюнвальдська битва. Литовський князь Вітовт, його зовнішня і внутрішня політика. Ліквідація удільних князівств;
- зміни в суспільно-політичному устрої Великого князівства Литовського. Великокнязівська рада та її склад. Зростання ролі шляхти;
- соціально-економічний розвиток українських земель у другій половині XIV – середині XVI ст. Зростання впливу Польщі на Литву. Місце українських магнатів і шляхти в політичному житті. Наступ католицизму. Православна церква;
- походження, джерела поповнення і час виникнення козацтва. Місце козаків у охороні південних рубежів Великого князівства Литовського від татар і турків;
- причини, час і місце заснування першої Запорозької Січі. Зміни розташувань Січей. Етнічні процеси;

- Люблінська унія. Утворення Речі Посполитої. Україна під владою Речі Посполитої. Покатоличення та ополячення місцевої знаті. Виникнення братств. Криза православ'я. Берестейська церковна унія;
- колонізація Лівобережної України.

Семінарське заняття 3

Тема 4. Українська національна революція (1648 – 1676 рр.)

Питання для усного опитування та дискусії

- 4.1. Походження, джерела поповнення і час виникнення козацтва. Люди «Великого кордону». Запорізька Січ.
- 4.2. Причини та передумови національної революції. Співвідношення понять «повстання», «війна», «революція» в контексті подій 1648 – 1676 рр. у вітчизняній та зарубіжній історіографії.
- 4.3. Періодизація української національної революції. Характеристика її періодів.
- 4.4. Уроки Української національної революції.
- 4.5. Доба руїни в історії України.

Аудиторна письмова робота

Виконання студентами тестових завдань з питань теми заняття

Методичні вказівки

Ключовими термінами, на розумінні яких базується засвоєння навчального матеріалу теми, є повстання, війна, революція, фільварки, магнати, шляхта, хлопи, бидло, схизмати, універсал, козаки, низові козаки, полковий устрій, феодальне землеволодіння, елітарна і егалітарна системи, месія, угоди, генеральна старшина, козацька рада, старшинська рада, генеральна військова рада, чорна рада, гетьманщина, протекторат, Переяславські угода, руїна, гетьманства.

З метою глибокого засвоєння навчального матеріалу при вивченні теми студенту варто особливу увагу зосередити на таких аспектах:

- посилення соціального і національно-релігійного гніту в Україні. Урядова політика щодо козаків. Виникнення реєстрового козацтва;
- формування суспільно-політичного устрою Запорозької Січі. Козацька адміністрація. Старшина, заможні козаки і козацька голота (сірома). Козацькі ради. Господарство, побут і звичаї козаків. Військове мистецтво. Духовний світ українського козацтва;
- козацько-селянські повстання наприкінці XVI – на початку XVII ст.;
- наступ магнатів і шляхти на козацькі права і вольності;
- спроба уряду взяти козаків під постійний контроль. Козацькі повстання 20-30-х років XVII ст. «Ординація Війська Запорозького» 1638 року;
- Україна напередодні національної революції. Посилення кріпосного гніту. Зростання національно-релігійного гноблення. Характер, рушійні сили і мета Національної революції. Богдан Хмельницький;
- періодизація Національної революції;
- основні події Національної революції: битви під Жовтими Водами і Корсунем. Битва під Пилявцями. Облога Львова і Замостя. Зборівський договір. Молдавські походи козацтва. Битва під Берестечком. Білоцерківський мирний договір. Розгром польського війська під Батогом, бої під Монастирищем і Жванцем. Жванецька угода;
- українсько-російські зв'язки в роки війни. Рішення Земських соборів 1651 та 1653 рр.;
- Переяславсько-московський договір 1654 р., його оцінка в історіографії;
- ліквідація старого державного ладу і зародження української козацької держави. Соціальний аспект подій Національної революції;

- українська козацька держава протягом 1657–1676 рр. Доба Руїни. Завершення Української національної революції;
- наслідки Української національної революції – здобутки і прорахунки. Уроки національної революції

Семінарське заняття 4

Тема 6. Україна під владою Російської та Австро-Угорської імперій наприкінці XVIII ст. - початку XX ст.

Питання для усного опитування та дискусії

- 6.1. Поділи Речі Посполитої та їх значення для українського народу.
- 6.2. Порівняльна характеристика суспільно-економічного становища українських земель у складі Російської і Австрійської імперій:
- 6.3. Етапи українського національно-духовного відродження та їх особливості в українських землях під владою Російської та Австрійської імперій.
- 6.4. Особливості українського громадсько-політичного життя під владою Російської та Австрійської імперій в XIX ст.
- 6.5. Особливості утворення українських політичних партій.

Аудиторна письмова робота

Виконання студентами тестових завдань з питань теми заняття та надання письмових відповідей на них.

Методичні вказівки

Ключовими термінами, на розумінні яких базується засвоєння навчального матеріалу теми, є : Українське національне відродження, національна еліта, колоніальний характер економіки, греко-католицькі священики, полонофільство, австрорусинство, масони, декабристський рух, управи, хлопомани, народники, народовці, реформа, ліквідація кріпацтва, Валуєвський циркуляр, Емський указ, імперія, різночинна інтелігенція, національна політика, національне протистояння, шовінізм, націоналізм, космополітизм, пролетарський інтернаціоналізм, лібералізм, капіталізм, імперіалізм, рутенство, сепаратизм, українофіли, москвофіли, русофіли, революція, селянська община, реакція, зубатовщина, гапонівщина, чорні сотні, антисемітизм, еміграція, соціальне розшарування, класи, класова боротьба, політична партія, «просвіта», «пласт», «сокіл», «січові стрільці» тощо.

З метою глибокого засвоєння навчального матеріалу при вивченні теми студенту варто особливу увагу зосередити на таких аспектах:

- суспільно-економічний розвиток українських земель у складі Російської та Австрійської імперій;
- розвиток товарних відносин і криза феодальної системи господарства. Загострення соціальних суперечностей;
- суспільно-політична криза в Російській імперії. Участь українського населення у війні 1812 р. Селянські рухи, виступи робітників і військових поселенців. Криза кріпосницького господарювання. Антикріпосницькі рухи в Галичині і на Буковині. Економічне становище Буковини і Закарпаття у складі Австрійської імперії;
- масонство в українських землях. Декабристи в Україні. «Південне товариство». «Товариство об'єднаних слов'ян». Повстання декабристів;
- утворення Кирило-Мефодіївського товариства. Програмні твори кирило-мефодіївців. Спроби практичної діяльності. Репресії царизму проти кирило-мефодіївців;
- діячі українського національного руху в Галичині. «Руська трійця».
- західноукраїнські землі в революції 1848–1849 рр. Головна руська рада. Галицькі українці на з'їзді слов'янських народів у Празі. Закарпатські «будителі». Скасування панщини;

- реформи 60-70-х років, особливості їх проведення на українських землях. Суспільні рухи і течії в Російській імперії другої половини XIX ст.;
- український національний рух. «Хлопоманство» в Україні. Українські громади. Наукова і освітня діяльність громадівців. Громадівський соціалізм;
- студентські громади. «Братерство тарасівців». «Молода Україна»;
- селянський рух. Народницький рух. «Чигиринська змова». Народовольці в Україні.
- робітничий рух. Марксистські гуртки. Перші соціал-демократичні організації;
- політика царизму в галузі культури і освіти. Валуєвський циркуляр і Емський указ;
- активізація національного руху. Перші політичні партії;
- суспільно-політичний рух після революції 1848 – 1849 рр. Українсько-польське протистояння у Галичині. Москвофільська (староруська або русинська) течія. Народовська (українофільська) політична течія. Радикальна течія українського руху. Формування багатопартійної системи в межах українського національного руху.

Семінарське заняття 5, 6.

Тема 7. Боротьба за відродження державності України (1917 – 1920 рр.)

Питання для усного опитування та дискусії

- 7.1. Соціально-економічне і суспільно-політичне становище України напередодні лютневої революції в Росії.
- 7.2. Падіння російського царизму і боротьба за владу на Україні. Українська Центральна Рада: її конституювання, внутрішня і зовнішня політика, причини поразки. Універсали Центральної Ради.
- 7.3. Українська Гетьманська держава П. Скоропадського: становлення, зовнішня політика та причини падіння.
- 7.4. Формування Директорія УНР та її прихід до влади
- 7.5. Зовнішньополітична діяльність Директорії в умовах геополітичної ситуації.
- 7.6. Листопадова революція в західноукраїнських землях. Утворення і діяльність ЗУНР. Проголошення злуки українських земель.
- 7.7. Практичні наслідки та історичні уроки українських національно-визвольних і державотворчих змагань у 1917 – 1921 роках.

Аудиторна письмова робота

Виконання студентами тестових завдань з питань теми заняття та надання письмових відповідей на них.

Методичні вказівки

Ключовими термінами, на розумінні яких базується засвоєння навчального матеріалу теми, є : буржуазно-демократична революція, соціалістична революція, двовладдя, Тимчасовий уряд, ради, Центральна рада, Всеукраїнський конгрес, установчі збори, автономія, універсал, жовтневий переворот, З'їзд рад, диктатура пролетаріату, білий і червоний терор, експропріація, іноземна воєнна інтервенція, громадянська війна, Комуністичний Інтернаціонал; українські партії: соціал-демократична, соціалістична, соціалістів-федералістів, соціалістів-революціонерів, соціалістів-самостійників, бунд та ін. Гетьманат, партія хліборобів.

Директорія, «воєнний комунізм», «продрозкладка», продзагони, отаманщина, анархізм, політичний бандитизм, соціально-побутовий бандитизм, зимові походи. Варшавський договір, прелімінарний договір, Ризький мирний договір. Західноукраїнська народна республіка, Акт злуки. Українська галицька армія, єдиний земельний фонд ЗУНР.

Тимчасовий робітничо-селянський уряд України, ради робітничих селянських і солдатських депутатів, їх виконавчі комітети, ревкоми, комітети бідноти, комітети незаможних селян, спеціальні «трійки» губерній та повітів, революційні військові трибунали, Всеукраїнська

надзвичайна комісія. Трудова повинність, трудова мобілізація, єдиний трудовий пайок, натуроплата, саботаж, заручництво.

З метою глибокого засвоєння навчального матеріалу при вивченні теми студенту варто особливу увагу зосередити на таких аспектах:

– лютнева демократична революція 1917 року в Росії та її вплив на Україну. Піднесення національно-визвольного руху. Утворення Центральної Ради, її соціальна база, програма. Утворення рад робітничих, селянських та солдатських депутатів. Програми і цілі українських та загальноросійських політичних партій в Україні. Роль Центральної Ради у формуванні української національної державності. Всеукраїнський національний конгрес 7-8 квітня 1917 р. Курс на автономію України;

– взаємовідносини Центральної Ради та Тимчасового Уряду. I-й Універсал Центральної Ради. Формування Генерального секретаріату. II-й Універсал Центральної Ради. Липнева криза Тимчасового уряду та утворення української автономії;

– III-й Універсал Центральної Ради. Утворення Української Народної Республіки. Підсумки виборів до Всеросійських Установчих Зборів в Україні. Боротьба більшовиків за владу. Виникнення в Україні радянського уряду;

– IV-й Універсал Центральної Ради. Прийняття Конституції УНР;

– участь представників Центральної Ради в мирних переговорах у Брест-Литовську. Підписання мирного договору з Німеччиною, Австро-Угорщиною, Туреччиною, Болгарією. Окупація України німецькими та австро-угорськими військами;

– гетьманський переворот. Українська Держава гетьмана П. Скоропадського: внутрішня політика, зовнішньополітичний курс, національно-культурна політика;

– повстансько-партизанська боротьба проти окупантів. Падіння гетьманського режиму;

– утворення Директорії, її склад, соціальна база, політика. Відновлення УНР. С. Петлюра. Соціальні програми Директорії. Революційні події 1918 р. на західноукраїнських землях. Політичні партії Східної Галичини. Утворення Західноукраїнської Народної Республіки;

– Акт злуки УНР та ЗУНР 22 січня 1919 р. Війна з Польщею;

– Варшавський договір Ю. Пілсудського і С. Петлюри. Радянсько-польська війна. Ризький мирний договір;

– основні уроки Української національної революції.

Семінарське заняття 7

Тема 8. Україна в умовах становлення комуністичного режиму (1920 – 1930 рр.)

Питання для усного опитування та дискусії

8.1. Перший Всеукраїнський з'їзд Рад у Харкові та його рішення. Проголошення УСРР та запровадження радянської державності.

8.2. Нова економічна політика в Україні: її зміст та наслідки.

8.3. Вхід України до складу СРСР. Обмеження суверенітету.

8.4. Радянська політика українізації.

8.5. Прискорена індустріалізація та примусова колективізація. Голодомор 1932 – 1933 рр.

8.6. Політичні репресії 30-х років. Великий терор 1937 – 1938 рр.

8.7. Особливості перебування українських земель під владою Польщі, Румунії, Чехословаччини.

Аудиторна письмова робота

Виконання студентами тестових завдань з питань теми заняття та надання письмових відповідей на них.

Ключовими термінами, на розумінні яких базується засвоєння навчального матеріалу теми, є : НЕП, продподаток, кооперація, концесії, українізація, волобуєвщина, націонал-ухильництво, «СВУ», «Національний центр», українська церковна автокефалія, голодоморний геноцид, Сільроб, полонізація, пацифікація, Комінтерн, дефензива, ударництво, стаханівський рух, піонерія, комсомол, робфаки, лікнеп, комнезами, куркуль, середняк, колгосп, трудовень, соціалістична індустріалізація, соціалістична перебудова села, колективізація, колгоспи,

радгоспи, ліквідація куркульства «як класу», розкуркулення, соціалістична культурна революція, держава диктатури пролетаріату, Сен-Жерменський договір, Тріанонський договір, Ризький договір, Конституція Польщі, державний переворот, осадники, санація, дефензива, пацифікація, автономія, кооперація, інтегральний націоналізм, терористичні акти, підпільний університет, греко-католицька церква, русофіли, Мюнхенська змова, депортація, репресії, радянська, Сокальський кордон, русини, “Берега Карпатська”.

З метою глибокого засвоєння навчального матеріалу при вивченні теми студенту варто особливу увагу зосередити на таких аспектах:

- встановлення влади рад в Україні. Політика більшовиків в Україні у 1919 р. Селянський повстанський рух як історичний феномен;
- В. І. Ленін та українське питання. Державне і господарське будівництво. Саморозпуск партій боротьбистів і борбистів;
- перехід до мирного будівництва та запровадження нової економічної політики;
- Україна і утворення СРСР. Втрата Україною незалежності;
- індустріалізація в Україні: завдання, особливості, наслідки;
- колективізація сільського господарства. Голодомор в Україні 1932-1933 рр. Культурне та суспільно-політичне життя. Політика коренізації: українізація та розвиток національних меншин;
- процес формування тоталітарного режиму в СРСР і Україна;
- становище західноукраїнських земель у міжвоєнний період. Українське питання в політиці Польщі, Румунії, Чехословаччини. Головні політичні партії і організації українського національно-визвольного руху;
- організація українських націоналістів. Роль грекокатолицької церкви в суспільно-політичному житті Західної України;
- Мюнхенська змова і доля Карпатської України.

Семінарське заняття 8, 9.

Тема 9. Україна у Другій світовій війні та першому повоєнному десятилітті.

Питання для усного опитування та дискусії

- 9.1. Укладення пакту Молотова – Ріббентропа та його значення для України. Початок Другої світової війни. Включення основної частини західноукраїнських земель до складу УРСР та їх радянська.
- 9.2. Напад фашистської Німеччини на СРСР. Плани нацистських окупантів щодо України. Спроби ОУН проголосити українську державність.
- 9.3. Адміністративний поділ та нацистський окупаційний режим в Україні.
- 9.4. Рух опору в Україні. Радянський партизанський рух та боротьба УПА.
- 9.5. Визволення України. Вклад українського народу в перемогу над фашизмом.
- 9.6. Наслідки війни для України і відбудова її народного господарства у повоєнні роки.
- 9.7. Суспільно-політичне життя у перші післявоєнні роки.
- 9.8. Сталінська диктатура повоєнної доби. Політична боротьба за верховну владу після смерті Сталіна та започаткування десталінізації та лібералізації радянського суспільства. Хрущовська відлига.
- 9.9. Спроби адміністративно-господарських реформ та стан розвитку народного господарства. Рівень життя населення та стан продовольчого і товарного забезпечення.

Аудиторна письмова робота

Виконання студентами тестових завдань з питань теми заняття та надання письмових відповідей на них.

Методичні вказівки

Ключовими термінами, на розумінні яких базується засвоєння навчального матеріалу теми, є : Німецько-радянська війна, Велика Вітчизняна війна, «Бліцкриг», «план Барбароса», німецький окупаційний режим, «план Ост», німецько-фашистський «новий порядок», політика «спільних інтересів» японських імперіалістів, геноцид, колабораціонізм, батальйони «Нахтігаль» і «Роланд», «Поліська січ», бандерівці, бульбівці, мельниківці, «червона партизанка», УПА, українські управи, українська поліція, українські «Ради довір'я», «юдендрат», «юденполіція», Рейхскомісаріат «Україна», Трансністрія, генерал-губернаторство, Український допомоговий комітет, Міжнародні конференції в Тегерані, Ялті, Потсдамі, Сан-Франциско; антифашистський рух, лендліз, другий фронт, Рух опору, дивізія «СС-Галичина». «жданівщина». голод 1946 р., «лисенківщина», «беріївщина», «бандерівщина»,

Голод 1946 – 1947 рр.; акція «Вісла», грошова реформа 1947 р., скасування карткової системи, репресивна політика, боротьба органів державної безпеки і внутрішніх справ проти ОУН-УПА; підпільна боротьба ОУН-УПА; «ждановщина», «лисенківщина», «боротьба з космополітизмом», антиєврейська кампанія, процес деєгалінізації, «хрущовська відлига», реабілітація жертв політичного терору, ліквідація позасудових органів, відновлення законності, ліквідація антипартійної групи, освоєння цілинних земель Казахстану, Сибіру, Уралу, Північного Кавказу; реформування сільського господарства, деєгалінізація управління народним господарством, розширення економічної самостійності союзних республік, запровадження системи раднаргоспів, перехід Криму до України, наступ на «шестидесятників», відновлення командно-адміністративної системи управління.

З метою глибокого засвоєння навчального матеріалу при вивченні теми студенту варто особливу увагу зосередити на таких аспектах:

- укладення пакту Молотова – Ріббентропа та його значення для України. Початок Другої світової війни. Включення основної частини західноукраїнських земель до складу УРСР та їх радянізація;
- початок Великої Вітчизняної війни у 1941 р. Оборонні бої на території УРСР (оборона Києва, Одеси і Севастополя. Бої за Донбас);
- спроба проголошення ОУН у Львові самостійної держави та створення у Києві Української національної ради;
- військові дії на території України восени 1941 – влітку 1942 рр. Окупація УРСР німецькими військами;
- німецький окупаційний режим в Україні. План «Ост». Адміністративний устрій окупованої України;
- розгортання радянського і національного руху опору німецьким окупантам. Утворення Української повстанської армії;
- визволення України від німецько-фашистських загарбників. Перемога Червоної армії під Сталінградом і початок визволення території України. Розгортання наступу на Лівобережну Україну після Курської битви. Битва за Дніпро. Бої на Правобережжі і в західних областях. Взаємовідносини радянських партизанів з ОУН-УПА;
- завершення боїв за Україну восени 1944 р.;
- вклад українського народу в розгром нацистської Німеччини. Демографічні наслідки війни;
- Особливості процесу відбудови народного господарства України.

Семінарське заняття 10

Тема 10. Україна у 60-80-ті роки ХХ ст.

Питання для усного опитування та дискусії

- 10.1. Критика сталінізму і тимчасова лібералізація суспільно-політичного життя в УРСР (сер. 1950 – сер. 1960-х років).
- 10.2. Українська РСР в період «застою» і кризи радянського суспільства (1964 – 1984 рр.)
- 10.3. УРСР у добу перебудови (1985 – серпень 1991 р.). Декларація про державний суверенітет.

Аудиторна письмова робота

Виконання студентами тестових завдань з питань теми заняття та надання письмових відповідей на них.

Методичні вказівки

Ключовими термінами, на розумінні яких базується засвоєння навчального матеріалу теми, є : тимчасова лібералізація, брежневський застій, шестидесятники, дисиденти, правозахисники, гельсінські групи, самвидав; нова історична спільність «радянський народ», злиття націй, загальнонародна держава, реалізація програм: продовольчої, житлової, транспортної; антиалкогольна компанія; екологічна криза.

Перебудова, гласність, активізація діяльності громадських організацій, реформування політичної системи, демократизація суспільно-політичного життя, нове політичне мислення, альтернативність виборчої системи, парламентська опозиція, інститут президентства, об'єднання та політичні партії, скасування цензури, Чорнобильська трагедія, Огарьовські сидіння, серпневий путч, ДКНС.

З метою глибокого засвоєння навчального матеріалу при вивченні теми студенту варто особливу увагу зосередити на таких аспектах:

- соціально-економічний та суспільно-політичний розвиток УРСР, демократизація суспільного життя в період десталінізації та реабілітації жертв політичних репресій;
- спроби адміністративно-господарських реформ. Раднаргоспи та їхній вплив на економічний розвиток України. Стан паливно-енергетичного та металургійного комплексів, машинобудування та хімічної промисловості. Аграрна політика та об'єктивність її реалізації. Здобутки і провали соціальної політики;
- ставлення в суспільстві до діяльності М. С. Хрущова;
- національна та релігійна політика в УРСР 1950 – 1970-х років;
- зародження дисидентського руху та його політизація;
- стан розвитку освіти і культури;
- поступовий перехід від політики реформаторства до консерватизму;
- міжнародні процеси «застійної» доби;
- наростання соціально-економічних проблем та спроби подолання системної кризи;
- посилення громадянської активності з другої половини 80-х років ХХ ст. Українська РСР в добу перебудови (1985 – 1991р.). Розгортання національно-визвольного руху та відродження церковно-релігійного життя;
- демократизація суспільно-політичних процесів та їх наслідки;
- економічна програма «перебудови» та її крах;
- формування політичних партій в Україні та суверенізація Української РСР.

Семінарське заняття 11, 12

Тема 11. Національно-державне відродження українського народу. Незалежна Україна в сучасному світі

Питання для усного опитування та дискусії

- 11.1. Криза політики перебудови. Боротьба за державний суверенітет України.
- 11.2. Проголошення незалежності України. Ліквідація СРСР
- 11.3. Перші кроки у розбудові державності.
- 11.4. Поглиблення суспільно-політичної та економічної кризи.
- 11.5. Початок економічних реформ.
- 11.6. Прийняття Конституції. Перспективи розвитку Української держави.

Аудиторна письмова робота

Виконання студентами тестових завдань з питань теми заняття та надання письмових відповідей на них.

Методичні вказівки

Ключовими термінами, на розумінні яких базується засвоєння навчального матеріалу теми, є :

Акт про незалежність України, Всеукраїнський референдум, Біловезька угода, СНД, Концепція оборони та будівництва Збройних сил України, воєнна доктрина України, соціальний захист військовослужбовців, без'ядерний статус України, багатокладна економіка, «Кримська карта», «проблема» Чорноморського флоту, Рух, державний суверенітет, економічний суверенітет, економічна криза, ринкова економіка, приватизація, ваучери, приватизаційні сертифікати, процес первинного нагромадження капіталу, конституційний процес, безробіття, діаспора, повна і відносна незалежність, дострокові вибори парламенту та Президента, грошова стабілізація, мала приватизація та роздержавлення земель, заборгованість заробітної оплати, безробіття, економічна криза, Вища економічна рада Президента України, мажоритарна та пропорційна система виборів, багатомандатний загальнодержавний округ, прохідний бар'єр до парламенту, виборчі блоки та парламентські фракції, АРК, «помаранчева революція» та «революція гідності», парламентська криза, президентсько-парламентська республіка, унітарна держава, Верховна Рада України, Президент України, Кабінет Міністрів України, голови місцевих державних адміністрацій, концепція судово-правової реформи, Конституційний Суд України, Верховний Суд України, Уповноважений Верховної Ради з прав людини.

З метою глибокого засвоєння навчального матеріалу при вивченні теми студенту варто особливу увагу зосередити на таких аспектах:

- діяльність Верховної Ради України в період перебудовного процесу, її основні функції і повноваження;
- перехід України від статусу союзної республіки з обмеженим суверенітетом до незалежної самостійної держави. Всеукраїнського референдуму 1 грудня 1991 р.;
- суспільно-політична ситуація в Радянському Союзі після проведення Всеукраїнського референдуму. Суть зустрічі керівників України, Росії та Республіки Білорусь 7 – 8 грудня в Біловезькій Пущі щодо підготовки та підписання Угоди про створення Співдружності Незалежних Держав (СНД);
- розгортання державотворчого процесу, становлення владних структур незалежної України. Реформування виконавчих структур: здобутки і прорахунки;
- процес становлення українського парламентаризму. Закон України «Про статус народного депутата України» від 17 листопада 1992 р.;
- організаційно-правові засади діяльності правоохоронних органів. Концепція судово-правової реформи;
- конституційний процес в Україні. Діяльність першої конституційної комісії з підготовки проектів Конституції. Робота конституційної комісії на чолі з Л. Кучмою та О. Морозом. Конституційний договір між Верховною Радою та Президентом України (червень 1995 р). Політична криза навесні 1996 р. Конституційна ніч.
- реформування законодавства. Шляхи цивільно-правового забезпечення реформування економічної системи. Закони спрямовані на регулювання й розвиток цивільно-правових відносин, адміністративного права, фінансового законодавства, особливо Бюджетного кодексу України. Напрями розвитку аграрного законодавства. Зміни в сімейному праві на підставі Сімейного кодексу України. Шляхи реформування кримінального та процесуального законодавства в процесі судової реформи;
- суспільно-політичні процеси, які характеризували революційні події помаранчевої революції та революції гідності;
- пріоритети незалежної України в зовнішній політиці;
- Україна і світ. Проблеми і тенденції розвитку сучасної України. Уроки історії України.

1.4. Самостійна робота студентів

Тема 1. Вступ до курсу з історії України

Завдання 1. Розкрийте функції історії України.

Завдання 2. Скласти схему структуру історичних знань.

Завдання 3. Означте періодизацію історії України.

Завдання 4. Охарактеризуйте розселення первісних людей на території України, їх заняття, побут та суспільну організацію в різні періоди (використайте археологічну періодизацію – палеоліт, мезоліт тощо).

Завдання 5. Проаналізуйте Трипільсько-арійську концепцію походження українського народу. (Хто такі трипільці? Хто такі арійці? Чи можна вважати ці давні спільноти праукраїнцями?).

Завдання 6. Означте проблему етногенезу слов'ян та їх прабатьківщини.

Питання для самоконтролю

1. Визначте об'єкт, предмет історії України.
2. Розкрийте функції історії України.
3. Визначте структуру історичних знань та допоміжні галузі знань історичної науки.
4. Визначте основні критерії підходу до періодизації історичного процесу.
5. Що становило соціально-економічну основу первіснообщинного ладу в українських предків?
6. Які найдавніші напрямки соціального розвитку наших предків первіснообщинного ладу стали визначальними для майбутнього українського суспільного господарства?
7. Які найцінніші надбання Трипільської культури зберегли своє застосування в сучасній українській матеріальній та духовній культурі?
8. Що з дохристиянських вірувань українських прапредків творчо трансформувала українська православна церква?
9. Які з язичницьких побутово-обрядових традицій ще й досі живуть в українському суспільстві?

Тема 2. Україна-Русь та Галицько-Волинська держава (IX ст. – перша половина XIV ст.)

Завдання 1. Розкрийте найважливіші внутрішні чинники стимулювання процесу давньоукраїнського державотворення.

Завдання 2. З'ясуйте розвиток об'єднаного Галицько-Волинського князівств за Романа Мстиславовича (1199 – 1205 рр.).

Завдання 3. Розкрийте тимчасовий розпад Галицько-Волинського князівства, посилення боротьби бояр за владу (1205 – 1238 рр.).

Завдання 4. Означте розвиток Галицько-Волинського князівства за Данила Романовича (1238 – 1264 рр.).

Завдання 5. Охарактеризуйте поступове політичне ослаблення князівства (1264–1340 рр.). Наслідки монгольської навали для України.

Питання для самоконтролю

1. Які позитивні та негативні наслідки принесло запровадження Володимиром Великим династичного управління в державі, а Ярославом Мудрим – української ротації?
2. Чи була Давньоруська Українська держава феодальною, становою і які були в ній соціально-економічні взаємовідносини?
3. Які, на ваш погляд, найцінніші здобутки давньоруського державотворення були б реально доцільні в українському державотворенні кінця XX ст.?

4. Які елементи українського державництва і української національної символіки започатковані ще в княжу добу?
5. Які, за вашим розумінням, державотворчі знахідки Давньоруської Української Держави не втратили своєї актуальності в наступному періоді українського державотворення?
6. Які найбільш характерні риси Галицько-Волинської держави?
7. Значення діяльності Данила Галицького для розбудови Української держави.

Тема 3. Українські землі під владою Литви та Польщі (друга половина XIV ст. - перша половина XVII ст.)

Завдання 1. Розкрийте входження та становище західних і південно-західних українських земель до складу Польського королівства в XIV ст.

Завдання 2. З'ясуйте політику Молдовського та Московського князівств, Османської імперії, Семигороддя, Австрії. Їх адміністративний устрій.

Завдання 3. Охарактеризуйте процес відновлення ієрархії Православної Церкви на Україні. Роль українського козацтва у цьому процесі.

Завдання 4. Дайте оцінку діяльності греко-католицької церкви на Україні.

Питання для самоконтролю

1. Які найбільш характерні, спільні та відмінні риси визначають соціально-економічне і соціально-політичне становище України у складі Великого князівства Литовського і Речі Посполитої?
2. Як і в чому змінилось етнічно-культурне і духовне життя українського населення після Люблінської і Брестської уній?
3. В яких найбільш конкретних проявах відбився історичний процес становлення українського народу?
4. . В чому найбільш виразно проявилась роль та історичне місце козацтва як виразника волелюбності і незалежності українського народу?
5. Які, на ваш погляд, соціально-економічні, етнічні та релігійно-культурні передумови виникнення козацтва?
6. Хто був найбільш активним виразником української державної ідеї в литовсько-польську добу, які суспільно-політичні верстви, осередки, конкретні історичні діячі?
7. Визначте державотворчу роль Запорозької Січі.
8. Покажіть значення козаків у відновленні православної метрополії та активізації культурно-освітнього життя.

Тема 4. Українська національна революція (1648 – 1676 рр.)

Завдання 1. Розкрийте ретроспективу історичного перебігу від козацького автономізму до відновлення української державності.

Завдання 2. Охарактеризуйте боротьбу за владу на Україні після смерті Б. Хмельницького в 60-70-х рр. Доба руїни в історії України. Гетьманство І. Виговського та Ю. Хмельницького. Події в Україні за Андрусівським перемир'ям 1667 р

Завдання 3. Розкрийте державотворчу діяльність гетьмана П. Дорошенка.

Завдання 4. З'ясуйте особливості адміністративно-територіального і військово-політичного устрою Гетьманщини у складі Московської держави.

Завдання 5. Охарактеризуйте гетьманщину в добу І. Мазепи.

Завдання 6. Розкрийте суспільно-політичне становище України і політику Московського царату після розриву гетьмана І. Мазепи з Петром I і Полтавської битви.

Завдання 7. З'ясуйте економічний розвиток українських земель у XVIII ст.

Завдання 8. Дайте оцінку обмеження української автономії російським урядом.

Питання для самоконтролю

1. Які соціально-економічні та етнічно-політичні каталізатори стимулювали спалах визвольних змагань українського народу в 1648 – 1650 роках?

2. Які гальмівні чинники знизили суспільно-політичну і військово-патріотичну активність українського низового козацтва і селянства у визвольній війні українського народу після 1650 року?

3. Які соціально-економічні і суспільно-політичні проблеми постали перед гетьманською державою Б. Хмельницького після Збараської угоди?

4. Які проблеми українського етнічно-державного відродження Б. Хмельницькому вдалося розв'язати, які залишились ним нерозв'язані?

5. Які передумови, зовнішні і внутрішні причини української державної руїни в 60-70-х роках XVII ст.?

6. Яке місце і роль соціально-економічного, етнічно-державного і особистого амбіційно-політичного в мотивах діяльності української козацької старшини другої половини XVII ст.?

Тема 5. Україна в останній чверті XVII – XVIII ст.

Завдання 1. Охарактеризуйте антиукраїнська політика російського царизму.

Завдання 2. Розкрийте суть ліквідація царизмом гетьманщини і Запорізької Січі.

Завдання 3. З'ясуйте антифеодальну боротьбу селянства України: гайдамаччина, опришки, коліївщина.

Питання для самоконтролю

1. Сутність Андрусівського перемир'я та договору про Вічний мир

2. Заходи запровадженні царським урядом по ліквідації гетьманщини та Запорізької січі.

3. Які причини сприяли поширенню опришківського руху на західноукраїнських землях?

Тема 6. Українські землі в складі Російської та Австро-Угорської імперії (XIX – поч. XX ст.)

Завдання 1. Охарактеризуйте модернізаційні процеси в Російській імперії та Україна

Завдання 2. Розкрийте ставлення до української культури в Австро-Угорській та в Російській імперіях.

Завдання 3. Проаналізуйте суспільно-політичні процеси в Україні під час революції 1905 – 1907 рр.

Завдання 4. З'ясуйте події Першої світової війни на українських землях.

Питання для самоконтролю

1. Які спільні риси і відмінності в становищі українського населення в обох імперіях і чим вони обумовлені?

2. Вкажіть значення буржуазних реформ для формування української нації.

3. Чи можна вважати колоніальною політику Російської і Австро-Угорської імперій на українських землях?

4. Яке місце і роль української творчої інтелігенції, у формуванні української нації та української національної свідомості?

5. Які основні причини того, що українська нація, український народ увійшли у Першу світову війну не тільки територіально, але й політично й духовно роз'єднаними?

Тема 7. Українська національно-демократична революція та громадянська війна 1917 – 1921 рр.

Завдання 1. Розкрийте обставини поглиблення економічної кризи та погіршення становища трудящих України влітку та восени 1917 року. Корніловський заколот та Україна.

Завдання 2. З'ясуйте Ставлення різних політичних сил та партій України до збройного повстання у Петрограді в жовтні 1917р.

Завдання 3. Проаналізуйте вирішення земельного та військового питання урядами УНР доби Центральної Ради, Директорії, Української держави та ЗУНР.

Завдання 4. Охарактеризуйте етапи встановлення радянської влади в Україні.

Питання для самоконтролю

1. В чому принципова спорідненість і відмінність політичних гасел, програмних вимог і практичної діяльності численних українських партій в 1917-1920 рр.?
2. Які найбільш характерні державотворчі риси були притаманні українським політичним лідерам 1917 – 1920 рр.?
3. Що перемогло на історичних терезах українського національного відродження 1917 – 1920 рр. – національне чи соціальне і чому?
4. Які гальмівні, деструктивні внутрішні та зовнішні чинники найбільш негативно вплинули на процес відновлення української державності в 1917 – 1920 рр.?

Тема 8. Україна в умовах становлення комуністичного режиму

Завдання 1. Проаналізуйте особливості перебування Західноукраїнських земель під владою Польщі, Румунії, Чехословаччини в період між світовими війнами.

Завдання 2. Розкрийте суть історичної драми Карпатської України.

Завдання 3. Охарактеризуйте особливості національної політики в СРСР. Українізація і розвиток національних меншин.

Завдання 4. З'ясуйте місце України в процесі формування тоталітарного режиму.

Питання для самоконтролю

1. Проаналізуйте причини згортання НЕП.
2. Як ви розумієте і чим аргументуєте висновок про перетворення передвоєнної Радянської України в розвинену індустріальну республіку СРСР?
3. Які докорінні зміни відбулись в 1920 – 1930-х роках в культурному будівництві в Україні?
4. Розкрийте соціально-економічне становище українського населення під окупацією буржуазних держав.
5. Висвітліть особливості національно-визвольного руху на західноукраїнських землях 1920 – 1930-х років.

Тема 9. Україна у Другій світовій війні

Завдання 1. З'ясуйте українське питання в міжнародній політиці напередодні Другої світової війни.

Завдання 2. Розкрийте особливості радянзації західноукраїнських земель 1939 – 1941 рр.

Завдання 3. Охарактеризуйте місце України у фашистських планах.

Завдання 4. Розкрийте роль Проскурівського підпілля в боротьбі з німецько-фашистськими окупантами.

Завдання 5. Означте повоєнні адміністративно-територіальні зміни.

Завдання 6. Волинська трагедія: уроки історії та шляхи примирення.

Питання для самоконтролю

1. Які соціально-класові та етнічно-політичні коріння українського колабораціонізму і українського національно-визвольного руху визначились напередодні і в ході Другої світової війни?
2. Які мотиви стимулювали всенародну підтримку трудящими західноукраїнських земель Червоної Армії на початку Великої Вітчизняної війни і на її завершальному етапі у процесі вигнання окупантів з української землі?
3. Які соціально-економічні і суспільно-політичні причини породили криваве протиборство частини західноукраїнського населення з відновлюваною Радянською владою у 1944 – 1953 роках?
4. Які каталізатори сприяли прискореному відродженню зруйнованого війною народного господарства і культури України?
5. Визначте, як проходило об'єднання Українських земель у складі УРСР у повоєнні роки?

5. Які соціально-економічні і суспільно-політичні причини породили збройне протистояння в західноукраїнських областях у 1944 – 1953 роках?

Тема 10. Україна у другій половині 40-х – першій половині 80-х років ХХ ст.

Завдання 1. З'ясуйте перебіг соціально-економічного розвитку, суспільно-політичного життя і політичної боротьби в УРСР в умовах десталінізації.

Завдання 2. Розкрийте причини і суть кризових явищ в УРСР періоду «застою».

Завдання 3. Охарактеризуйте духовний розвиток суспільства в умовах ідеологічного диктату.

Завдання 4. Розкрийте етапи розвитку і напрямки дисидентського руху в Україні.

Завдання 4. З'ясуйте етапи перебудови та її наслідки для України.

Питання для самоконтролю

1. Якими зовнішніми та внутрішніми обставинами була викликана лібералізація суспільного життя в СРСР? Яку назву дістав цей процес і як він проходив на Україні?

2. Які обставини призвели до усунення М. Хрущова від влади?

3. У чому полягала суть реформування у промисловості та в аграрному секторі у другій половині 50 – 60-х років?

4. Охарактеризуйте суперечливість здобутків у соціальній сфері у 60 – 80-х роках.

5. Чим була викликана спроба перебудови в СРСР? На які періоди можна поділити час перебудови?

6. Визначте основні причини провалу перебудови.

Тема 11. Національно-державне відродження українського народу. Незалежна Україна в сучасному світі.

Завдання 1. Розкрийте фактори, що сприяли утворенню незалежної Української держави.

Завдання 2. З'ясуйте державотворчі процеси у незалежній Україні у першій половині 90-х років.

Завдання 3. Охарактеризуйте особливості внутрішньополітичних подій в Україні у 1998-2005 роках.

Завдання 4. Охарактеризуйте процес формування багатопартійної системи в Україні.

Питання для самоконтролю

1. Яке місце і роль Чорнобильської трагедії у спалаху антирадянських настроїв в Україні?

2. Які соціально-економічні та суспільно-політичні коріння масовості і політичної активності українського Руху в кінці 1980 – на початку 1990-х років?

3. Чим, на ваш погляд, пояснюється висока політична активність і майже одностайність волевиявлення українського народу на референдумі 1 грудня 1991 р.?

4. Які, на ваш погляд, найбільш деструктивні внутрішні чинники і суспільно-політичні сили гальмують національно-державну консолідацію України?

5. Розкрийте особливості конституційного процесу в незалежній Україні.

6. Які характерні риси та особливості сучасного розвитку релігії в Україні?

7. Зовнішня політика незалежної України. Варіанти геополітичної орієнтації.

1.5. Індивідуальні завдання

Індивідуальні завдання передбачаються у формі рефератів-оглядів. Завдання обирається студентом на початку семестру і виконується за усталеними вимогами.

1.5.1. Основні вимоги до написання рефератів-оглядів

При виконанні індивідуального завдання необхідно взяти до уваги, що реферат (лат. refero – доношу, повідомляю, переказую) – це короткий переказ змісту наукової роботи, книги або вчення, оформлене у вигляді письмової публічної доповіді; доповідь на задану тему, зроблена

на основі критичного огляду відповідних джерел інформації (наукових праць, літератури по темі).

Зі свого боку, реферат-огляд складається на основі декількох джерел і зіставляє різні точки зору з досліджуваного питання.

Підготовка індивідуального завдання у такій формі передбачає:

- підбір та опрацювання літератури за темою;
- складання плану роботи (вступ, *перше питання* - розкриття теоретичних аспектів проблеми, *друге питання* - аналіз фактичних та статистичних даних, висновки, список використаної літератури та інформаційних джерел);
- виклад основних ідей та пропозицій авторів;
- презентація індивідуального завдання на семінарських заняттях (виступ до 5 хвилин).

Індивідуальне завдання виконується комп'ютерним способом з одностороннім розміщенням тексту на папері формату А 4 (210 мм x 297 мм) з дотриманням прийнятих у діловодстві стандартних берегів: лівого – 30 мм, верхнього та нижнього – 20 мм, правого – не менше 10 мм.

Обсяг завдання має забезпечувати належне висвітлення теми і не повинен перевищувати 12-14 сторінок друкованого тексту шрифтом Times New Roman кеглем 14 з міжрядковим інтервалом 1,5.

Робота починається з титульного аркуша. Нумерація аркушів роботи починається з титульного аркуша. Номер на титульному аркуші не проставляється.

Титульний аркуш реферату оформлюється за **зразком 1**.

Обов'язково в тексті повинні бути посилання на джерела, що були використані при написанні реферату. Посилання подаються у квадратних дужках з вказівкою номера джерела, за яким воно внесене у список використаних джерел, та сторінки (якщо подається точна цитата або числові дані), наприклад [3, с.8].

Завдання повинно бути структурованою, тобто після титульного аркуша містити: план, вступ, три (два) розділи, висновки, список використаних джерел. Складові частини роботи не обов'язково починати з нового аркуша. Розділи плану роботи формулюються самостійно студентом як найважливіші напрями розкриття її теми. Виклад роботи подається за наведеним нижче порядком.

ПЛАН

	Стор.
Вступ	2
1. (назва першого розділу)	3
2. (назва другого розділу)	6
3. (назва третього розділу)	9
Висновки	12
Список використаних джерел	14

Вступ

(Виклад змісту вступу)

1. (назва першого розділу)

(Виклад змісту першого розділу)

2. (назва другого розділу)

(Виклад змісту другого розділу)

3. (назва третього розділу)

(Виклад змісту третього розділу)

Висновки

(Виклад змісту висновків)

Список використаних джерел

Нижче списку використаних джерел рукописним способом зазначаються дата виконання реферату і особистий підпис студента.

ХМЕЛЬНИЦЬКА ОБЛАСНА РАДА
ХМЕЛЬНИЦЬКИЙ УНІВЕРСИТЕТ УПРАВЛІННЯ ТА ПРАВА
ІМЕНІ ЛЕОНІДА ЮЗЬКОВА

ЮРИДИЧНИЙ ФАКУЛЬТЕТ
Кафедра теорії та історії держави і права

Навчальна дисципліна:
Історія України

РЕФЕРАТ

на тему:

„ ... назва теми ... „

Виконав:

Петренко

Павло Іванович,

студент 1 курсу

факультету управління та економіки

Перевірив:

Місінкевич

Леонід Леонідович,

доктор історичних наук,

професор

Хмельницький
2019

1.5.2. Темі рефератів-оглядів

1. Давньоруська держава: концепції походження, структури, оцінок
2. Війни за «галицьку спадщину».
3. Волинські та київські удільні князі Литовсько-польської доби.
4. Становище України в складі Речі Посполитої
5. Перші провідники та організатори козацтва. Дмитро Вишневецький.
6. Заснування Запорозької Січі та її роль в історії українського народу.
7. Історія України: битва під Пилявцями у 1648 р., облога Львова та Замостя.
8. Утворення козацької держави та її еволюція.
9. Б. Хмельницький – державний діяч і полководець.
10. Гетьман П. Дорошенко - героїчна та трагічна постать української історії.
11. Останній гетьман України Петро Калнишевський.
12. Національний рух українців у Російській та Австрійській імперіях: порівняльний аналіз.

13. Скасування кріпосного права на Україні.
14. Становище українських земель у складі Австро-Угорщини.
15. Аграрна реформа Столипіна в Україні та її наслідки.
16. Політичні погляди та діяльність П. Скоропадського.
17. Уроки та історичне значення визвольних змагань українського народу 1917-1921 рр.
18. Виникнення та діяльність Української військової організації.
19. Політичні репресії та їх наслідки в Україні.
20. Перемога над німецьким фашизмом в історичній долі західноукраїнських земель.
21. Хмельниччина в роки Другої світової війни.
22. Діяльність України на міжнародній арені після Другої світової війни.
23. Відлига (1955 – 1964): економічні та суспільно-політичні реформи.
24. Український правозахисний рух 70 – 80-х років.
25. Державна молодіжна політика незалежної держави.
26. Українська діаспора і Україна.
27. Процес перебудови в СРСР. Україна на шляху до незалежності (1985 – 1991 рр.).
28. Помаранчева революція: ідеї, цінності, герої, символіка.

1.6. Підсумковий контроль

Підсумковий семестровий контроль проводиться у формі усного екзамену.

1.6.1. Питання для підсумкового контролю

1. Історія України як наука. Основні завдання та мета курсу «Історія України». Джерела вивчення історії України.
2. Становлення і розвиток державотворчої традиції на території України: киммерійці, скіфи, сармати.
3. Грецька колонізація Північного Причорномор'я. Античні міста-держави та їх роль в історії.
4. Східні слов'яни в давнину, їх походження, розселення, господарство, суспільний і державний устрій, побут і культура.
5. Київська Русь: теорії і концепції її походження.
6. Суспільний лад і державний устрій Київської Русі.
7. Київська Русь в періоди становлення та розквіту. Прийняття християнства та його значення.
8. Причини і наслідки занепаду Київської Русі, її розвиток у другій половині XI – першій половині XIII ст.
9. Боротьба українського народу проти монголо-татарської навали.
10. Утворення і розвиток Галицько-Волинської держави, її соціально-економічний та політичний розвиток. Значення Галицько-Волинської держави в історії України.
11. Українські землі в складі Великого Князівства Литовського.
12. Причини польсько-литовського зближення у XIV ст. Кревська унія. Городельська унія та її значення для України.
13. Становище західноукраїнських земель під владою Польщі (середина XIV – XVI ст.).
14. Виникнення українського козацтва та його розвиток.
15. Заснування Запорозької Січі та її устрій.
16. Значення козацтва в історичній долі українського народу.
17. Українські землі в складі Речі Посполитої. Люблінська і Брестська унії.
18. Селянсько-козацькі повстання кінця XVI ст.
19. Антикозацька політика польського уряду в першій половині XVII ст. «Ординація Війська Запорізького» 1638 р.
20. Селянсько-козацькі постання 1620 – 1630-х роках.
21. Причини, характер та рушійні сили Національної революції українського народу 1648 – 1676 рр.
22. Основні події на початку Національної революції 1648 – 1676 рр. Зборівський договір, його зміст і значення.

23. Українська державність періоду національної революції 1648 – 1676 рр.
24. Національно-визвольна війна в Україні як перший етап Національної революції 1648 – 1657 рр.: битва під Берестечком. Білоцерківський договір.
25. Україно-Московський договір 1654 р., його умови та існуючі оцінки.
26. Соціально-економічні та політичні наслідки національної революції 1648 – 1676 рр. Уроки національної революції.
27. Богдан Хмельницький – організатор визвольної війни і творець української козацької держави.
28. Доба руїни в історії України 1657 – 1687 рр. Політичний розкол України в ході громадянської війни. Андрусівське перемир'я 1667 р.
29. Соціально-економічний і політичний розвиток Гетьманщини в 2 другій половині XVII ст.
30. Гетьманщина в добу І. Мазепи. Внутрішня і зовнішня політика гетьмана І. Мазепи.
31. Конституція П. Орлика, її основні положення та історичне значення.
32. Соціально-економічний і політичний розвиток Правобережної України в XVIII ст. Гайдамацький рух, Коліївщина, рух опришків.
33. Політика царизму щодо українських земель у XVIII ст. Ліквідація Гетьманщини і Запорізької Січі, її наслідки для України.
34. Три поділи Польщі і нове політичне розчленування українських земель.
35. Економічний та соціальний розвиток українських земель під владою Російської імперії у першій половині XIX ст. Соціальна боротьба, селянські рухи.
36. Посилення соціально-економічного і політичного гніту царизму в Україні в першій половині XIX ст. Антифеодальний рух під керівництвом У. Кармалюка.
37. Початок українського національного відродження. Декабристський рух в Україні.
38. Кирило-Мефодіївське братство, його програмні документи та діяльність.
39. Західноукраїнські землі під владою Австрійської монархії.
40. Скасування кріпосного права в Російській Імперії, буржуазні реформи 1860 – 1870-х років та їх значення для України.
41. Україна на рубежі кінця XIX ст. – початку XX ст. Формування українських політичних партій.
42. Революційні події в Україні в 1905-1907 рр.
43. Україна в I світовій війні. Січковий рух на Галичині.
44. Відновлення державності українського народу в 1917 – 1918 рр. Утворення Центральної Ради та її діяльність.
45. Проголошення УНР самостійною державою. Уроки Центральної Ради.
46. Українська держава гетьмана П. Скоропадського.
47. Встановлення влади Директорії УНР, її внутрішня і зовнішня політика.
48. Проголошення Західноукраїнської Народної Республіки (ЗУНР) та її діяльність.
49. Уроки української революції 1917 – 1920 рр.
50. Утвердження радянської влади в Україні.
51. Радянська Україна в умовах нової економічної політики (1921 – 1929 рр.).
52. Радянська політика коренізації: «українізація» і розвиток національних меншин.
53. Проведення індустріалізації в Україні, її наслідки та значення.
54. Колективізація в Україні та її наслідки.
55. Західноукраїнські землі в 1920 – 1930 рр. XX ст. Становище українських земель у складі Польщі, Румунії, Чехословаччини.
56. Історична драма Карпатської України.
57. Початок Другої світової війни. Включення Західної України, Бессарабії і Північної Буковини до складу УРСР.
58. Напад фашистської Німеччини на СРСР. Плани нацистських окупантів щодо України. Спроби ОУН проголосити українську державність.
59. Адміністративне розмежування України після окупації Німеччиною та її союзниками.
60. Нацистський окупаційний режим в Україні.
61. Антифашистський радянський рух опору в Україні.

62. Визволення України від німецько-фашистських загарбників.
63. Внесок українського народу в розгром нацизму в 1941 – 1945 рр. Історичне значення Великої Перемоги.
64. Відбудова народного господарства після Другої світової війни. Голод 1946 – 1947 рр. в Україні.
65. Спроби лібералізації суспільно-політичного життя України в другій половині 1950-х – на початку 1960-х років.
66. Причини і суть кризових явищ у політичному, економічному і духовному житті (сер. 1960-х – перша половина 1980-х років).
67. Національно-демократичний рух в Україні в 1960 – 1980-х роках. Українське дисидентство.
68. Загострення кризи адміністративно-командної системи в Україні в другій половині 1980-х – на початку 1990-х років.
69. Радянська Україна в добу перебудови (1985 – серпень 1991 р.).
70. Проголошення незалежної української держави та шляхи її розбудови.
71. Україна на першому етапі незалежності (серпень 1991 – липень 1994 рр.).
72. Україна на другому етапі незалежності (1994 – 2004 рр.).
73. Міжнародна діяльність України в сучасних умовах.
74. Конституційний процес в Україні. Конституція України 1996 р.
75. Проблеми і тенденції розвитку України в 90-х рр. ХХ ст. – на початку ХХІ ст.

1.6.2. Приклад екзаменаційного білету

1. Київська Русь в періоди становлення та розквіту. Прийняття християнства та його значення.
2. Соціально-економічний і політичний розвиток Правобережної України в ХVІІІ ст. Гайдамацький рух, Коліївщина, рух опришків.
3. Початок Другої світової війни. Включення Західної України, Бесарабії і Північної Буковини до складу УРСР.

3. Схема нарахування балів

3.1. Нархування балів студентам з навчальної дисципліни здійснюється відповідно до такої схеми:

3.2. Обсяг балів, здобутих студентом під час лекцій з навчальної дисципліни, обчислюється у пропорційному співвідношенні кількості відвіданих лекцій і кількості лекцій, передбачених навчальним планом, і визначається згідно з додатками 1 і 2 до Положення про організацію освітнього процесу в Хмельницькому університеті управління та права.

З цієї навчальної дисципліни передбачено проведення 9 лекційних занять за денною формою навчання.

Отже, студент може набрати під час лекцій таку кількість балів:

№ з/п	Форма навчання	Кількість лекцій за планом	Кількість відвіданих лекцій								
			1	2	3	4	5	6	7	8	9
1.	Денна	9	1,1	2,2	3,3	4,4	5,6	6,7	7,8	8,9	10

3.3. Обсяг балів, здобутих студентом під час семінарських занять, обчислюється за сумою балів, здобутих під час кожного із занять, передбачених навчальним планом, і визначається згідно з додатком 3 до Положення про організацію освітнього процесу в Хмельницькому університеті управління та права.

З цієї навчальної дисципліни передбачено проведення 12 семінарських занять за денною формою навчання.

Перерозподіл кількості балів в межах максимально можливої кількості балів за самостійну роботу студентів та виконання індивідуальних завдань, наведено в наступній таблиці:

№ з/п	12 тем (I семестр)	Номер теми												Усього балів	
		1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.	8.	9.	10.	11.	12.		
1.	Максимальна кількість балів за самостійну роботу	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	12
2.	Максимальна кількість балів за індивідуальне завдання	8												8	
	Усього балів													20	

3. Рекомендовані джерела

3.1. Базова література

1. Алексеев Ю. М. Історія України: [навч. посіб. для студ. вищ. навч. закл.] / Ю. М. Алексеев. — К.: КСУ, 2005. — 337 с.
2. Бойко О. Д. Історія України: [навч. посіб.] / О. Д. Бойко. — 3-тє вид., доповн. — К.: Академвидав, 2010. — 687 с.
3. Литвин В. М. Історія України: [підручник] / Володимир Литвин; [відп. ред. В. А. Смолій] — 5-тє доповн. вид. — К.: Наук. думка, 2010. — 828 с.
4. Світлична В. В. Історія України: [навч. посіб. для студ. вищ. навч. закл.]

- / В. В. Світлична. — 4-е вид. — К.: Каравела, 2007. — 399 с.
5. Гончарук П. С. Історія України з найдавніших часів до початку ХХ століття: [курс лекцій: навч. посіб. для студ. вищ. навч. закл.] / П. С. Гончарук. — 2-е вид. — К.: Центр учб. л-ри, 2009. — 524 с.
 6. Анісімов В. В. Історія України: [навч. посіб. для студ. вищ. навч. закл.] / В. В. Анісімов; Нац. банк України, Ун-т банк. справи. — К.: УБС НБУ, 2010. — 426 с.

3.2. Допоміжна література

1. Гудзь В. В. Історія України: [підруч. для студ. вищ. навч. закл.] / Віктор Гудзь; Міністерство освіти і науки України. — Вид. 2-е, допов. і переробл. — К.: Слово, 2008. — 670 с.
2. Довжук І. В. Нова історія України (середина XVII – початок ХХ ст.): [підручник] / І. В. Довжук; Міністерство освіти і науки України, Східноукраїнський національний університет ім. В. Даля. — Луганськ: Вид-во СНУ ім. В. Даля, 2010. — 731 с.
3. Історія України: [навч. посіб. для студ. неіст. спец. вищ. навч. закл. освіти] / О. С. Каденюк, М. А. Сивирин. — 2-е вид. — Кам'янець-Подільський: Сисин О. В.: Абетка, 2010. — 395 с.: табл.
4. Історія України: 3 прадавніх часів до сьогодення: [навч. посіб.] / В. І. Семененко, Л. О. Радченко; [за ред. М. І. Бондаренка] — 2-е вид., перероб. та допов. — Х.: Торсінг, 2000. — 493 с.
5. Історія України: Кінець XVII – початок ХХІ ст.: Посібник. — К.: КНТ, 2007. — 433 с.
6. Історія України: навч. посіб. для студ. неіст. спец. / [Лях Р. Д. та ін.; ред. Коган О. С.] — К.: Центр підготовки абітурієнтів, 1998. — 394 с.
7. Історія України ХІХ – початку ХХ ст.: [навч. посіб.] / Овдієнко П. П., Потапенко М. В.; Ніжин. держ. університет ім. М. Гоголя. — Ніжин: Вид-во НДУ ім. М. Гоголя, 2008. — 197 с.
8. Історія України з ілюстраціями і доповненнями / М. С. Грушевський; [уклад.: Й. Й. Брояк, В. Ф. Верстюк; авт. ст. В. К. Губарев] — Донецьк: БАО, 2011. — 526 с.
9. Історія України та її державності: курс лекцій: [навч. посіб. для студ. і викл. вищ. навч. закл.] / [Л. Є. Дещинський та ін.] — Вид. 5-е, переробл. і допов. — Львів: Вид-во Нац. ун-ту «Львів. політехніка», 2009. — 474 с.
10. Історія України: [навч. посіб. для студ. вищ. навч. закл.] / В. Ф. Панібудьласка [та ін.]; М-во освіти і науки України, Київ. нац. ун-т бід-ва і архіт. — Вид. 2-ге, допов. — К.: КНУБА, 2010. — 139 с.
11. Історія України: [підруч. для студ. вищ. навч. закл.] / Г. Д. Казьмирчук та ін.; за ред. Г. Д. Казьмирчука; Київський національний університет ім. Т. Шевченка. — К.: ВПЦ «Київ. університет», 2009. — 695 с.
12. Історія України: [хрестоматія для студ. вищ. закл. освіти, неіст. спец.] / С. П. Кармалюк, М. М. Сайко. — Чернівці: Технодрук, 2009. — 463 с.
13. Історія України: довідник школяра і студ. / [Губарев В. К.; пер. з рос.

- Данилюка І. Г.] — Донецьк: БАО, 2011. — 639 с.
14. Історія України: неупереджений погляд: [з прадав. часів до 2008 р.: факти, міфи, комент.] / В. В. Петровський, Л. О. Радченко, В. І. Семененко. — Вид. 2-е, випр. і допов. — Х.: Школа, 2008. — 601 с.
 15. Король В. Ю. Історія України: [навч. посіб. для студ. вищ. навч. закл.] / В. Ю. Король. — Вид. 2-е, допов. — К.: Академія, 2008. — 495 с.
 16. Кузнець Т. В. Історія України XIX століття: [навч. посіб.] / Кузнець Т. В. — Умань: Жовтий, 2011. — 354 с.
 17. Новий довідник: Історія України / [упоряд. С. Крупчан та ін.] — 4-те вид., переробл. і доповн. — К.: Казка, 2009. — 735 с.
 18. Остафійчук В. Ф. Історія України: сучасне бачення / В. Ф. Остафійчук. — К.: Знання-Пресс, 2006. — 422 с.
 19. Сулько В. С. Історія України: [навч. посіб.] / В. С. Сулько; Міністерство освіти і науки України, Рівненській державний гуманітарний університет. — Рівне: О. Зень, 2011. — 543 с.

4. Інформаційні ресурси

1. www.exlibris.org.ua/greathistory/
2. www.fs.ua/item/i4rUuucDJf17r5TTR9lQa6Q
3. www.history.org.ua
4. www.izbornyk.org.ua/links/inistor.htm
5. www.litopys.org.ua/hrushrus/iur.htm
6. www.uahistory.kiev.ua
7. www.ukraine-history.com.ua
8. www.ulti.kiev.ua
9. www.youtube.com/watch?v=TFdPOErzV60

Розробник навчально-методичних матеріалів:

Викладач дисципліни – доктор історичних наук, професор

_____ Л. Л. Місінкевич

26 серпня 2019 року

Схвалено кафедрою теорії та історії держави і права «28» серпня 2019 року,
протокол № 1.

Завідувач кафедри _____ Л. Л. Місінкевич

«29» серпня 2019 року

Декан факультету управління та економіки

_____ Т. В. Терещенко

«13» вересня 2019 року

Погоджено методичною радою університету 19 вересня 2019 року, протокол
№ 2.

Голова методичної ради _____ І. Б. Ковтун

«19» вересня 2019 року